

LA TORREJA

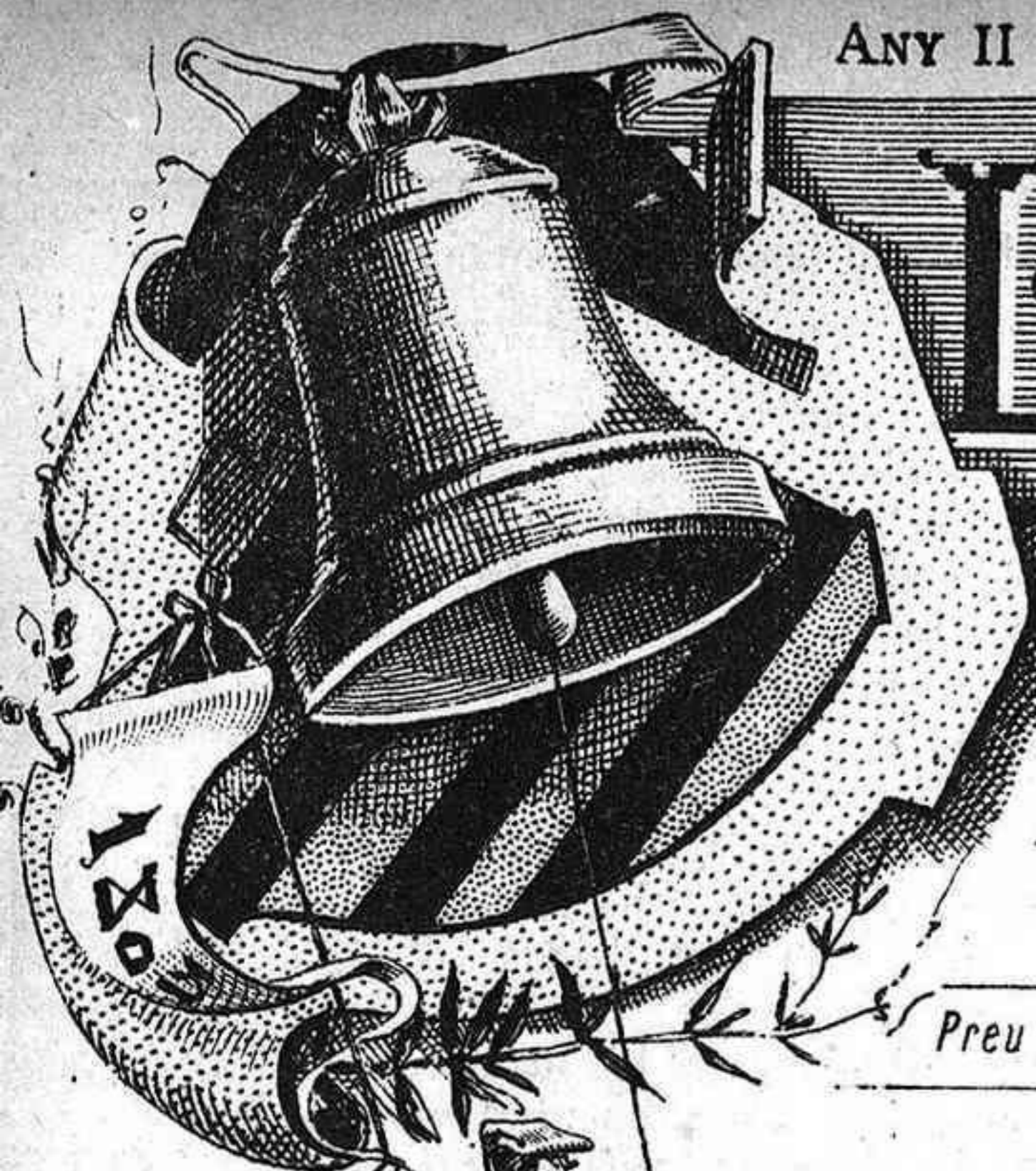
SETMANARI CATALÀ

FESTIU IL·LUSTRAT Y LITERARI

10 CENTIMS lo número per tot arreu.

Preu de subscripció 2 R^s al mes.

REDACCIÓ: San Pau -- 56-Lit.

D.ª ROSARI PESSET

Garganta de serafi
y ab una dicció intatxable
la fa l' artista admirable
qu' aplausos guanya á desdí.

A tot género s' aplanana
son talent potent y clá,
y ningú com ella fá
la "Traviata" Castellana

Fotografia de M. Matorrodona.

S U M A R I

TEXT.—Marina, per Serrallonga.—Un gran consol, poesia per Antonet del Corral.—Planys d' un casat, poesia per Manel Gardó.—La Batxillera, poesia per Francesch Marull.—Curiositats.—Itàlica, per Pepet del Hort.—Viatje filosòfic, Mossen Truntullons, per Joseph M.ª Codolosa.—Acudits.—Teatros, per Un cómich retirat.—Quentos.—Campanadas.—Sonet, per Ramon Bertrán.—Secció Regiliosa.—Secció d' espectacles.—E' emérides.—Noticias maritimas.—Obras dramáticas.—Correspondencia.—Secció de Trenca-closcas.

GRABATS.—D.ª Rosari Peset, retrato per A. F.—Cassadors de pega, per Efegs.—La calor, per Cilla.—D.ª Carme Parreño, retrato per...—Reflexions, per F. G. Soler.—Curridos, per Cilla.—Lógica parda, per Cilla.

FOLLETÍ.—Donas, per Manel Ribot y Serra, ab ilustració de F. Gomez S.

Marina

En Francisquet es un jove fill de Lleyda que no s' havia may mogut del peu de las faldillas de la seva mare.

Van enviarlo á Barcelona y quedá sorprés á la vista del mar, Lo xicot ja 'n tenia formada una idea, pero cá.... ni remotament podia pensar que li fes l' efecte que li va fer aquell estany colossal.

Mentras s' estava á la escala de la Paz, ensimismat en sas reflexions, un vaporet omnibus se preparava per fer un viatge á la farola. Ell veyá com la gent anava entrant á bordo, y agafant ganas de fer un viatge baratet, pus sentia com un mariner-nunci feya la propaganda prop seu, es resolt, y ja tenim en Quiquet al barco. A cada petit moviment de l' embarcació, s' agarrava á la banda, pero veyent al poch rato que tot lo que 'l pis baixava, tornava á pujarho, al instant va compèndrer que no hi havia perill y va deixar d' aguantarse.

Allavors lo xicot hauria pagat un duro que l' haguesen vist los de casa seva. Es creya un Churruca y mirava ab llástima á las senyoras qu' entravan fent remilgos y que al més petit moviment, s' apoyavan ab lo que tenian més á la vora.

Quant lo seu entusiasme va ser gran, fou en lo moment en que dugas senyoretas van posarse baix la seva protecció.

—Ay, dispensi que m' apoi ab vosté, li va dir una d' ellas, rosséta com un canari novell....

Cóm que may hem navegat...

En Quiquet no vá contestar; si hagués respost qu' ell tampoch, hauria perdut la influencia conquistada sobre aquells filets, que si bé se veyá qu' eran menestrals, eran lo que se 'n diu dos pomets de flors.

En aquell moment comensa á móurers l' hélice, y tot l' equipatge va fer un moviment diferent, nerviós, com aquells nirots dels purritxinellis.

En Quiquet, per un accés que no va poguer reprimir y volent agafar algo, va posar las mans al pit de la rosséta que li va dissimular, perque ella, per igual fenómeno, va tirar á l' aygua lo sombrero de 'n Quiquet.

—El me u sombrero!

—Aquí 'l tè, li va contestar un subjecte que seya, presentantli la prenda en fresch.

Sacut en Quiquet lo sombrero esquitxant á tots los de la vora.

—Y ara?

—Qué fá aquest home?

—Tota m' ha mullat.

—Dispensiu... no 'm pensava que hagués recullit tanta aygua, contesta abotxornat lo nostre home. Tracta de posársel y veu que ni per la humitat ni per la forma extranya qu' ha pres pot encapillársel.

—Ho sento molt, diu la noya... vol que li aixugui?

—No... gracias.

Lo vaporet anava caminant y ja havia sortit del port. En Quiquet no 's trovava bé. Ell prou feya lo e^{or} fort, pero se sentia com si li hagués d' agafá un^a basca.

Aixó dehuen ser las figas qu' he menjat, pensava.

Lo vaporet anava avansant donant algunas cabessadas, efecte del trángul que hi havia á fora.

De prompté la rosséta 's torna groga.

Aquesta noya també deu haver menjat figas, va pensar.

—Que li passa algo, senyoreta? va preguntar ab veu débil en Quisquet.

Y la senyoreta, sense temps de girarse ni rés, li aboca sobre l' ermilla lo contingut del seu estómach ab una furtó de ví que no s' hi podia tenir cara.

No li faltava á n' en Quiquet altra cosa. Rébre aquell vapor y sentirse l' onada al coll, tot va ser igual; y com si li volgués tornar la pilota y efecte de ser la xicota més baixa d' estatura qu' ell, me li planta un puré de figas á la cara y coll que li va deixar el cap com si 'l tingués ficat dintre una olla nova de terrissa.

Una rialla general va fer coro á aqueixa escena. Lo Quiquet al instant es vá trobar bé, tractava d' aixugar á la rosséta, pero en un moment va tenir lo mocador de butxaca plé d' aquell mató extrany, y si no es un mariné de bordo que 's vá encarregar de rentar á la noya, no hauria pas deixat una feyna ben acabada.

Van arribar á la farola, y tement el nostre héroe que á la tornada no li repetís l' accés, vá desembarcar y á peu vá empendrer lo camí de la seva dispesa, ab la americana cordada perque no se li vegés l' estrago que duya á l' ermilla, y el sombrero á la má, qu' anava per moments cambiant tant de forma, que al arribar á casa seva, ja no se sabia si era sombrero ó un devantal moll de ninyera.

SERRALLONGA.

UN GRAN CONSOL

—Malvinatje 'l meu destino!

—Qué tens? qué t' passa? que hi ha?

—Qu' he sufert una gran quiebra, que dech... y no tinch un ral.

—Ja es grave, pero sosségat que per tot, remey hi ha.

—Pero si ja estich á horas d' are miserable y deshonorat.

!Calcula quina vergonya!

—Tranquilísat... creume Pau,

—¡Tranquilísat!... ¿Com?...

—¿Com dius?

Et matas y estás en paus.

ANTONET DEL CORRAL.

Planys d' un casat

Encara no fá mitj any
que tinch al llit companyia
y tota aquella alegría
ja s' ha convertit en plany.

De primer tot era cel,
festetas, goigs, petonets,
ratetas, ratolinets,
res, dolsa lluna de mel!

Y com la lluna brillant,
aquesta tè moviment;
ha sortit del quart creixent
y are ha entrat en quart menguant.

Es á dir, que aquella cara
tan festiva y tan serena,
hont no 's veyá dol ni pena,
cada dia ara es més rara;

Y 'l que ho fa, no se esplicar,
perque com jo més la mimo
y més li dich que l' estimo
menos se deixa estimar.

Avants era diligenta,
afanyosa y endressada.
molt discreta y avispada
y ab mí sempre tan atenta.

Pero ara 'n tinch molta queixa
puig tota s' ha trastornat,
y si vull dir la vritat
pera mi no es la mateixa.

Si res dich, diu perque dich;
ab tot creu que l' agravio
y á cada punt m' arma un lio

que os dich que 'n tinch un fatich.

Y sas exclamacions juntas
totas son per sapigué;
fentme quant vinch del carré
sempre la mar de preguntas.

Si es als fogons, te mareig,
se cansa si gens camina,
tot lo soroll la amohina
y 'l pitjor, el del safreig.

Si tot aixó me passa encare
que no té queixa de res,
qué farà quant serém tres
havent entrat als nou are?

MANEL GARDÓ.

LA BATXILLERA

Del pintó ab forma distinta,
ja que de pintar no 'n sé,
ab paper y ploma y tinta
aquest tipo trassaré.

Sempre té l' oido atent
y 'ls ulls en servey actiu;
tot ho veu y tot ho sent,
tot ho escolta y tot ho diu.

De tothom la honradés mengua
tramant algun embolich,
y es víctima de sa llengua
desde 'l més pobre al més rich.

Sovint sa casa abandona,
y la veuréu pels carrers
com critica y enrahona
descuydant los seus quefers.

Més d' un cop, per la fal-lera
de cuydarse del vehinat,

ha perdut una hora entera
y 'l dinar se l' hi ha cremat.

Més d' un cop, ab son marit,
que per cert es un bon Jan,
s' han enfadat y renyit
perque enrahonava tant.

Pro, de mudar no perilla
y sempre igualment la veig
sent la eterna gacetilla
del diari del safreig.

Ella vá á missa primera
quant hi ha algún casament
y passa revista entera
als núvis y á l' altre gent.

Ella sab fins lo que 's calla;
sab qui naix y sab qui mor,
y continuament retalla
y embolica que fa fort.

Fentne historia verdadera
d' un somni ó d' un casament,
dels casats la pau altera
y 'ls fa viurer malament.

Per son fat, més d' una nena
ha renyit ab son promés
y han sofert amarga pena
més de dos y més de tres.

Com la serp, que viu y gosa
xuclant de los sers la vida,
allí hont sa llengua se posa
fereix de mort desseguida.

Sempre mentidas propala
y en tot posa la cullera;
per ço la gent la senyala
ab lo nom de batxillera!

FRANCESCH MARULL.

CURIOSITATS

Itálica

Aquesta famosa ciutat quals ruinas es troban prop de Sevilla, fou una de las mes famosas de l' antiga Bética. Estava situada á la voradreta del Guadalquivir y casi tocant al poble de Santiponce.

Aquesta ciutat fou fundada per Escipion l' africá, obtenint en temps de Adriano, lo títol de colonia.

Molts restos se conservan encara avuy de la seva celebrada grandesa. Allí s' hi veuen encara las gradas del seu Colisseo en bon estat de conservació, y uns soterranis que la gent del país los anomenan lleoneras, creyent, la tradició fossin lo lloch hont se tancaban las féras destinadas á las funcions del Circo.

Formán aquets soterranis unas voltas de mamposteria quals mahons y murté están en tal perfect estat, que sembla obra de molts pochs anys.

Un altre edifici s' hi trova que á judicar per opinions respectables, había sigut Casa de banys.

En las várias escavacions que s' han portat á cap, s' han trobat hermosas columnas, estátuas, lápidas y otras preciositats; molts de las quals se guardan en lo grandió Alcazar de Sevilla.

Es de creurer que seguint ab constancia las escavacions es trovarán molts otras obras d' art, pues no hi ha casa en Santiponce que no poseheixi algun mármol ó mosáich; y abeuradors d' animals se trovan, fets de lápidas que delatan per sa forma, haver tingut molt mes dignes destinos en la antiga ciutat romana.

Un altre edifici nomenat: *Lo pati de las Musas*, va servir molt temps de corral fins que fou manat cercar per ordre gubernativa, per guardar, encara que no fos més que los restos d' aquella bellesa arqueológica. En

vários nínxos hi havia las doncellas del Parnás y en lo centre, Apolo, pero tot casi ha desaparecut y sols poden admirarse avuy, algunas figuras mutiladas, sent la menos destruida, la que figura á Talía la qual conserva encara la part superior del seu cos ab una inscripció al peu.

A pesar de todas las precaucions, no queda mal intencionat que no arrenqui pedretas del mosáich, despullant continuament d' algun objecte l' avans respectat temple de las Musas..

Entre las magníficas columnas que s' han extret en épocas diferentes, figuran las que hi ha colocadas en l' *alameda* vella de Sevilla, nomenadas *Los Hercules* y la que sosté la creu del cementiri de Santiponce enfront la porta principal de la iglesia del magnífich Convent de *Gerónimos*.

Entre las molts lápidas trovadas, figura la del sepulcre de Cayo Márcio Apilo, ab la inscripció següent:

C. Martius Apilus Magister Larum Augustarum Et Qumi Caesaris August. H. S. E. Inf. P. XX Mag. P. XX.

També se trová la de Terencia, muller de Cayo Florido, ab lo següent lletrero:

Terentiu Uxori Dulciss. Læticia Omn. Genitæ. Et Populi Mærori Fextinctæ. C. Floridus Conj. Lib. P. Vixit Ann XII. M. II. D. IIII. H. Vhi.

S. T. T. L.

Son en tant nombre las monedas que s' han trovat y 's trovan en tota aquella regió, avuy casi plena de vinyas, que pocas casas es trovarían en Santiponce que no tinguin collecció d' ellas.

Aquesta histórica ciutat, encare existía en temps del rey Fernand lo Sant, y se nomenava llavors Talica, per corrupció de son primitiu nom de Itálica, del qual alguna cosa se reté encara, pus en la localitat hi ha uns terrenos que 's coneixen avuy per *Campos de Talica*.

Dita ciutat fou també bressol del emperador Trajano en l' any 53, y en ella també vá náxer Silio Itálico.

PEPET DEL HOET.

CASSADORS DE PEGA

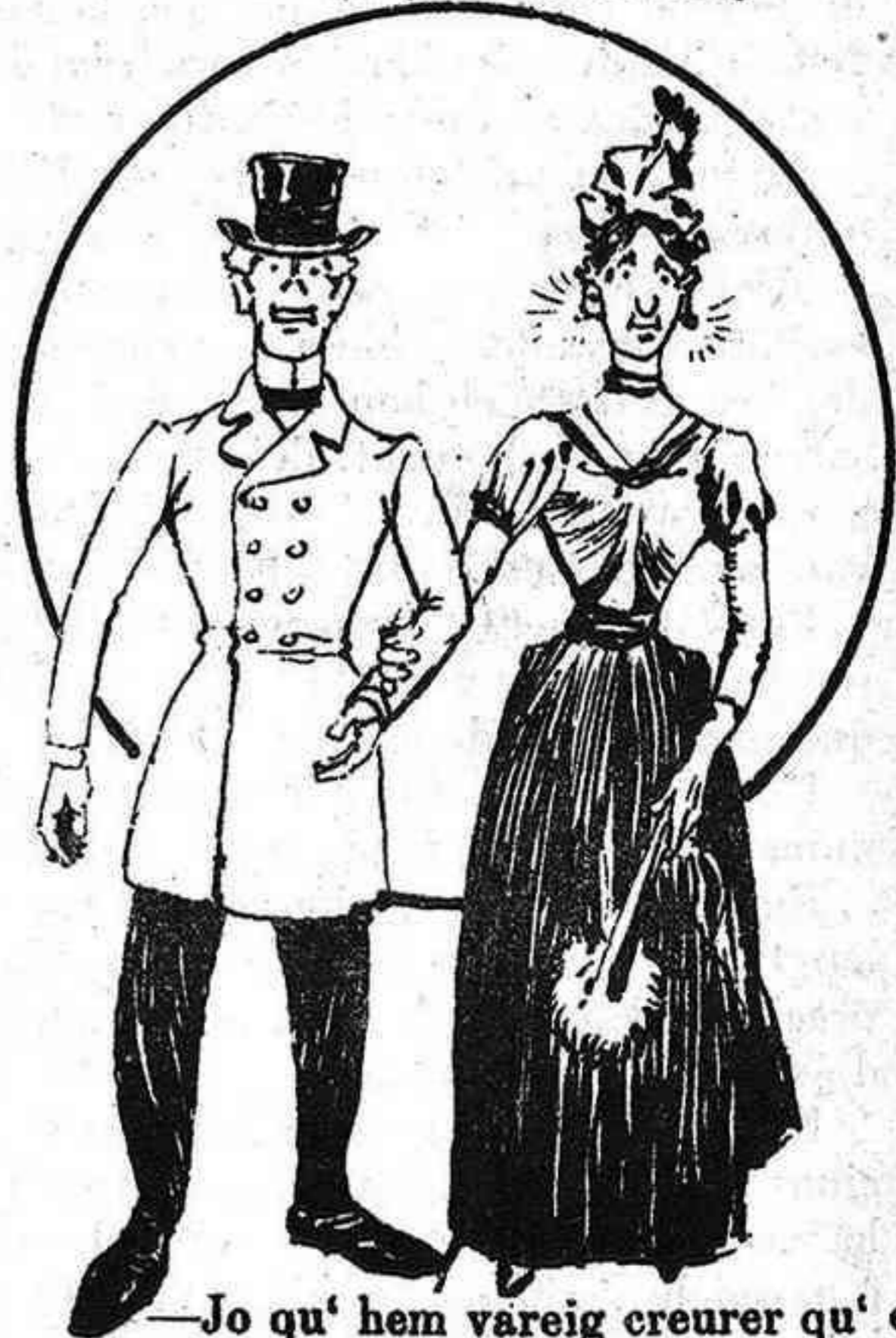

—¿No sabe qu' está vedat?
 —Sí.
 —Pues le hemos de prender.
 —Es que yo entraba...
 —¿A qué hacer?
 —Una gran necesidad.

Ara esmorsaré, y després
 dinaré al Más de 'n Ridaura
 per podé brená als pallers,
 y á las sis 'm deixaré caure
 á la font dels esbarsers.

—Ojo, Sanches, qu' ab aquets
 instruments no hi vuy juguinas.
 —Déjate ahora de pamplinas
 y corre que 'ns comprometets.

—Jo qu' hem vareig creurer qu' era
 tan rich!... Ell m' ha ben cassada!...
 —Tant bufona y tan pitera...
 Ja l' he vista despullada...
 (quina cassa qu' has fet, Pere!)

LA TOMASA
LA CALOR

—Quin suhor!... Diu D. Climent
Qu' es de trenta graus.

—Aguanta.

—¿Perqué?

—Si arriba á quaranta,
tindrém de franch l' ayguardent.

Del modo que s' ha de fer
per atravessá un carrer.

No crech que ningú sabès
de quin puesto suho més..

—Lo termómetro de casa
diu que marca molt amunt.

—Jo ara n' inspecciono un.
que 'm fa suhar com un asa.

VIATJE FILOSÓFICH-HUMORÍSTICH

AL INTERIOR DEL CRÁNEO HUMÁ

MOSSEN TRUNTULLONS

Se diu Mossen Truntullóns,
te 'l cap grós, lo nás mulsut,
es tort de camas, panxut
y tot ple d' *custuróns*.
Diu misa, confesa ab zel,
vá á enterros quant se 'l demana,
vesteix mantéu y sotana
y usa una teula sens *pél*.
Quan á la tarde... ha arribat,
ajusta 'l balcó, se treu
sotana, teula y manteo
per está ab comoditat.
S' assenta com qui reposa,
li presenta una doncella
fins á besá una escudella
de xocolate-Juncosa.
Se senya, estornuda, ¡amen!
fa bossins de la torrada
y entre sucada y sucada
pensa... *Entremli al pensament!*

» ¡Quin dia, Deu meu, quin dia!
» no crech que cap mes ni haigi,
» *Confessió, misa, Trissagi,*
» *novenari, lletania,*
» *visita, oració mental!*
» *sermó del Sant Sacrament*
» y per mes amolament
» l' enterro de D. Pascual.
» Si durava aquet tropell
» aquet beatífich deliri,
» me fondria com un ciri
» cap per vall... primé es la pell.
» A mí, que metódich só,
» que no 'm vull cansar per rés,
» ferme carregá 'ls *neulés?*
» no potser, senyó rectó!
» De bon matí hem comensat,
» ¡quanta gent á confessarse!
» ¡quina por de condemnarse
» tenen per aqueix vehinat!
» Jo ja ho veig, deixan la tinya
» dels pecats, y havent fet nét,
» se 'n tornan.... ¡Tira peixet!
» Es clar qu' aixó es una vinya.
» Derrera 'l pecat. disfrutan,...
» res ne trech que 'ls sermoneigi
» me buscan perquè 'ls neteigi
» y altre vegada s' embrutan?
» Obligarlos á estar nets
» fóra donarlos garrot....
» m' amohinan... pero ab tot
» passo moments molt *distrets*.
» Hi ha cops que sento unas cosas
» que no 'm puch aguantá 'l riure...
» ¡Quina manera de viure!

» ¡quins marits! quinas esposas!
» quinas noyas! quins doncells?
» quina *virtut* mes ficticia!
» bruticia, per tot bruticia
» tant en joves com en vells.
» Avuy mateix, donya Juana...
» l' esposa d' aquell banquer
» que maneja tant diner...
» que te *ingenis* en l' Habana;
» després de molt desespero
» dolguentse del seu *pecat*
» sumicant m' ha confesat
» que s' *enten* ab lo *cotxero*.
» Com se compren, jo l' hi he dit;
» que una persona tan rica
» fassi tan *baixa trafica*
» á *espensas* del seu marit!
» al sentir ma veu *severa*
» m' ha contestat, per disculpa,
» no es meva tota la *cuipe*
» nell s' *enten* ab la *cambrera*.
» Es á dir que tots s' *entenen*,
» valgam Deu quins *embolichs!*
» ¡vaig veyent, que quant mes ríchs
» més *bruts*... del *pecat* me venen!
» Ahí, un altre... don Sevé...
» aquell que no no 's vol casar
» y á tot hora vá á buscar
» las *figas* d' altre pané,
» deya—creguim... m' amohina
» no poguer fer *vida santa!*
» Avants era una *cantanta*,
» avuy, una *bailarina*
» es la que 'm te *sota-peu*,
» ¡perdó mossen Truntullons!
» hi paso uns ratos tant bons!
» perdó! *Confiteor Deo!*...
» Es tant guapa! *omnipotenti*...
» *beatæ*... ¡fá unas tercerillas!
» *Mariæ*... quinas pantorrillas!
» *precor*... aixó fá que 'm senti,
» *Beatæ Joanne Batistæ*...
» y quins *ulls!* si vosté 'ls veyá,
» *Omnibus Sanctis*... prou creya
» *pater*... que entrava á la *llista!*
» ¡Vá passá mes de mitja hora
» seguint d' aqueixa manera
» retratantme á la *bolera*,
» voy resant la *pecadora*.
» Solsament per semblant fet
» al demanarme perdó
» en vers de l' *absolució*
» li hauria dat un... *bolet*.
» ¡N' hi ha un tip! y ves que 'm *contan*...
» cosas *mundanas* á mi
» que tinch que callá y sufrí?
» yo no se perquè m' *atontan*...

» Si es una *beyata*: Pare
» *peco* molt de *pensament!*
» Si es un *noy*: so molt dolent,
» *faig enfadar* á la *mare!*
» Si es *borratxo* 'm diu: qu' *estova*
» á la *dona* ab un *parpal*;
» si es un *empleyat*, tal qual,
» ja sé qu' ha de dir qu' *roba*.
» Si es *avaro* 'l *pecadó*
» sempre 'm parla de *moneda*,
» si es una *vella*... m' *enreda*
» si es *jove*... m' *enredo* jó!
» si es un *cap vert*: busco *donas!*
» si es un *jugadó*... *estich cogo!*
» si es un *carreté*: *¡renego!*
» y *locant* á las *minyonas*
» es cosa mes *delicada*...
» Pare, la *ma*, e *dormia*...
» y el meu *xicot*... ¿Que volia?
» que li fes una... *abrassada!*
» y li vas fer?... *Sola no*...
» Donchs qui habia al *devant?*
» Vull dir *pare* que al *instant*
» li vaig fer ab un *petó*,
» y vingan *pecats* á mi
» *pecar ray*, no costa *res!*
» demá anirém al *confés*
» y néts torném á *surtí!*
» Obrant aixís, ben mirat,
» de l' *iglesia* 'n fan *safreitg*
» y de mí... ben clar ho veig,
» *bugadera* del *pecat*.
» ¡Quina *seynada!* sens *treva*
» á *rentarse* vé tothom,
» com si no tingués un *honi*'
» *roba bruta* á casa seva.
» Vaya una poca vergonya...
» qui 'n mon de mes *saragata*,
» ja 'ns hem pres 'l *xocolata*...
» sento m' agafa una *nyonya*...
» Aha ¡aaaa!, com una *dayna*
» so *trevallat*... no 's *estrany*...
» quina caló tá aquest any!
» *faré petá* una *bacayna!*
» després dirém lo *rosari*
» jo y la *Rita*... la *Riteta*...
» Quina son... es molt *guapeta*...
» per are no cal... pen...sar...hi...

Y en aquí *trenca* lo *fil*
del *pensament* tot s' *estronca*...
¡lector, que no sens com *ronca?*
deixemlo dormí tranquil.

(Seguirá).

JOSEPH M.ª CODOLSA.

ACUDITS

Un grupo de personas rodeija á una noyeta d' uns tres anys que s' ha perdut.

La pobre criatura apenas sab enrahonar.

—Com te dius? li pregunta un;

La noyeta no respón.

—Ja te 'n has olvidat?... si qu' es raro. No fa pas tant temps que 't van batejar....

Una viuda molt gelosa deya plorant á una amiga seva.

—L' únich consol que tinch es que ara sé de cert ahont passa las nits.

—¿Qué no ho sabs? l' Antonet es fa fer dos molins *de vent*.

—¡Oh! *de-vent* també me 'ls faria jo, la *qüestió* fora *pa gant*.

LA TOMASA.

GALERIA DE CELEBRITATS

Carmen Parreno

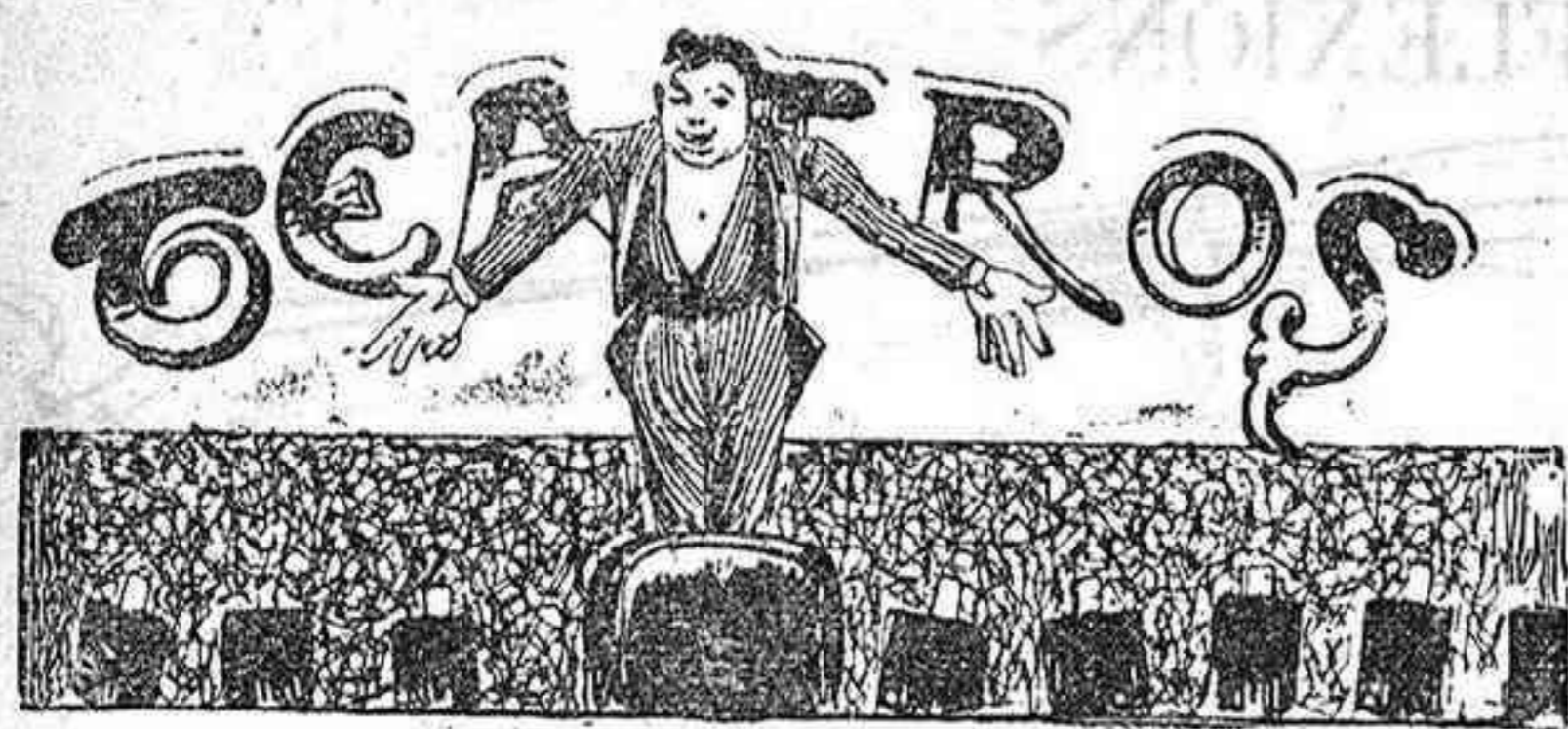
Fotografia de M. Matorrodon

D.ª CARME PARREÑO

Com á Reyna, en la comedia,
l' ha proclamada la fama,
y está molt justa en lo drama
y está molt bé en la tragedia.
Tè bellesa y actitut
elegant que deixa rastre;
Es de nostra Escena, un astre
de primera magnitut.

[Faint handwritten signature]

LIRICH.—Per los primers dies del pròxim Setembre, debutarà una companyia d'òpera italiana, comensant la companyia artística ab l'*Orfeo* de Gluck, preparantse la refundició de *L'último Abenzerraggio* del Sr. Pedrell. Ab tals auspicijs y lo venir casi tots los artistas precedits de gran reputació, ens fá esperar una brillant companyia.

CATALUNYA.—La revista lírica teatral, titulada: *¡A ti suspiramos!* que s'estrená lo passat dijous y quals autors ne son, de la lletra los senyors Granés y Liern y de la música los senyors Caballero y Magiagalli, es una de las revistas mes ben escrites y xispejants, que 'ls autors madrilenys han dat al teatro, de bastants anys á aquesta part.

Desde las primeras escenas comensá ja á ser del agrado del públich, anant creixent l'èxit per la soltura y gracia descriptiva al pintar los teatros madrilenys, nacional y polílich.

En lo quadro flamench comensá á decaurer y fou culpa que al final, insustancial á tot serho, s'acabés la obra ab bastanta indiferencia. Creyém que á retocarse, hi hauria obra per temps en los cartells.

La música en conjunt molt festiva, sobresurtint una americana y unas seguidillas que creyém se popularisarán.

Lo desempenyo molt notable per casi tots los artistas sobresurtint las senyoras Gonzalez y Bardo y senyor Bosch, si bé á nostre entendre carregá massa la parodia final del segon quadro.

La Empresa l'ha presentada ab tota la propietat possible, estrenantse decoracions, sobresurtint la del teatro nacional. Los trajos tots de gust. Al final lo senyor Granés doná lectura á una poesia (que ja s'ha fet moda en los teatros) dant las gracias á nostre públich per la favorable acullida que doná á la obra.

També s'ha representat *El suicidio de Alejo* xispejant parodia de la ópera *Hernani* en la que agradaren molt per sa vis cómica la senyoreta Llorens y los senyors Bosch y Chaves. Ademés s'ha executat *En plena luna de miel* en la que la senyora Alverá doná mostrás de ser una actriu consumada, vejents continuament aplaudida y tenintse que presentar 3 vegadas consecutivas al final del acte. L'acompanyaren regularment en lo desempenyo la senyora Bardo y lo senyor Sabater.

Nina, per la senyoreta Gonzalez, obtingué los mateixos aplausos que en la passada temporada alcansá en lo teatro Calvo-Vico. Digne de mencionarse es lo haberse encarregat la senyora Alverá, per lo millor èxit de la obra, d'un paper inferior á sa categoría, lo que hi doná moltissim relleu.

Per lo esmentat se pot compendrer lo laboriosa que ha sigut la Companyia en la passada setmana.

Ab notable acert ha sigut substituït lo senyor García Vilamala en la direcció de la orquesta, per lo reputat mestre senyor Lopez, notantse lo cambi d'un modo molt acentuat.

ESPANYOL.—Disapte comensará á actuar la companyia comich-lírica-valenciana que dirigeix lo reputat actor senyor Bolumar, ab los principals actors que treballaren l'any passat y ab lo refors de las senyoras Llorens, Valls y senyor Contreras.

Debutará ab la tantaplaudida comedia: *Los Hugonotes*, preparantse *El sombrero de copa* y *La Ducha*.

NOVEDATS.—Notable èxit han obtingut las conegudas sarzuelas: *Nina* y *Chateau Margaux* puig la senyoreta Martínez, hi ha sapigut dar un relleu tant marcat en los papers de protagonista, que continuament se sent agassatjada per los aplausos, vejentse obligada á repetir los principals números de música.

Los artistas de la companyia la secundan molt bè en son desempenyo.

Hem observat que la concurrencia ha aumentat considerablement, per lo que 'ns en alegrém.

NOU RETIRO.—S'ha desenterrat la bonica revista de balls: *El proceso del can-can* logrant que los preciosos números de la música, original del senyor Barbieri, obtinguessin casi tots, los honors de la repeticó com si 's tractés d'una obra completament nova.

La Empresa l'ha presentada ab lo luxo que acostuma en casi totas las produccions d'aparato. Los trajos molt richs y elegants.

Se distingiren en lo desempenyo las senyoras Viada, Delgado y Cuevillas, y los senyors Sala Julien y Palmada, encarregats respectivament de los papers de *Seguidilla*, *Polca*, *Terpsicore*, *Bolero* y *Can-can*.

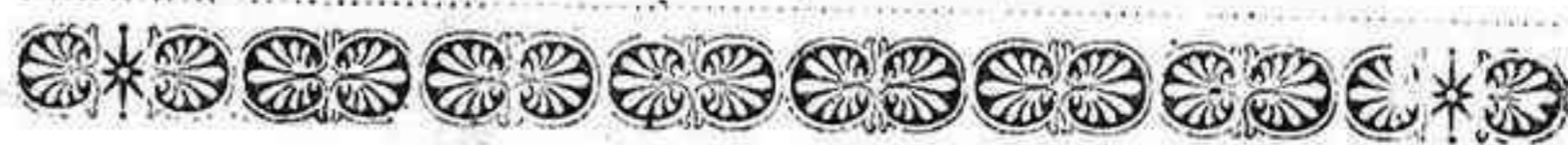
CIRCO EQUESTRE.—Lo senyor Alegría deferent sempre ab lo públich, apesar de proporcionarli encara grans entradas *Una caceria en tiempo de Luis XIV*, está ensejant la pantomima: *Lucifer ó el diablo verde* que s'estrenará á últims de la present setmana. Han debutat ab bon èxit los jermans Aixerschs, coneguts de nostre públich per haver trevallat en altres teatros de Barcelona.

PLASSA DE TOROS.—Diumenje en nostra plassa se lidiarán 6 magnífichs toros de la reputada ganaderia soriana de D. Andreu García, antes de la *Campanilla*, sent torejats per las quadrellas dels simpátichs destres Centeno y Fabrilo. La Empresa anuncia eixa corrida com á benefici del públich per lo que ha rebaixat considerablement los preus, sent lo de entrada general á Sol, 1'75 pesetas y Sombra, á 3'10 id.

Creyéim que los aficionats aprofitarán tals ventatjas omplint la plassa de gom á gom.

La Empresa ab la galanteria acostumada, ha tingut á bè remetrens los noms de 'ls toros, que son: *Bragao*, *Tabernero*, *Coronel*, *Borracho*, *Culebro*, y *Lucero*. Del anomenat *Culebro* se n'espera que será l'héro.

UN CÓNICH RETIRAT.

QUENTOS

L'altre día deya un subjecte molt cremat:

—Mireu qu' es tenir barra! 'M veu duhent de bras á la dona y á la sogra y 'm pregunta si me 'n vaig á divertir!

Un salvatge africá acompanyat de dugas donas se presenta á un missioner porque 'l casi.

—Ab dos no pot ser, exclama lo frare, ha de ser sols ab una.

L'endemá es presenta lo nuvi ab una sola.

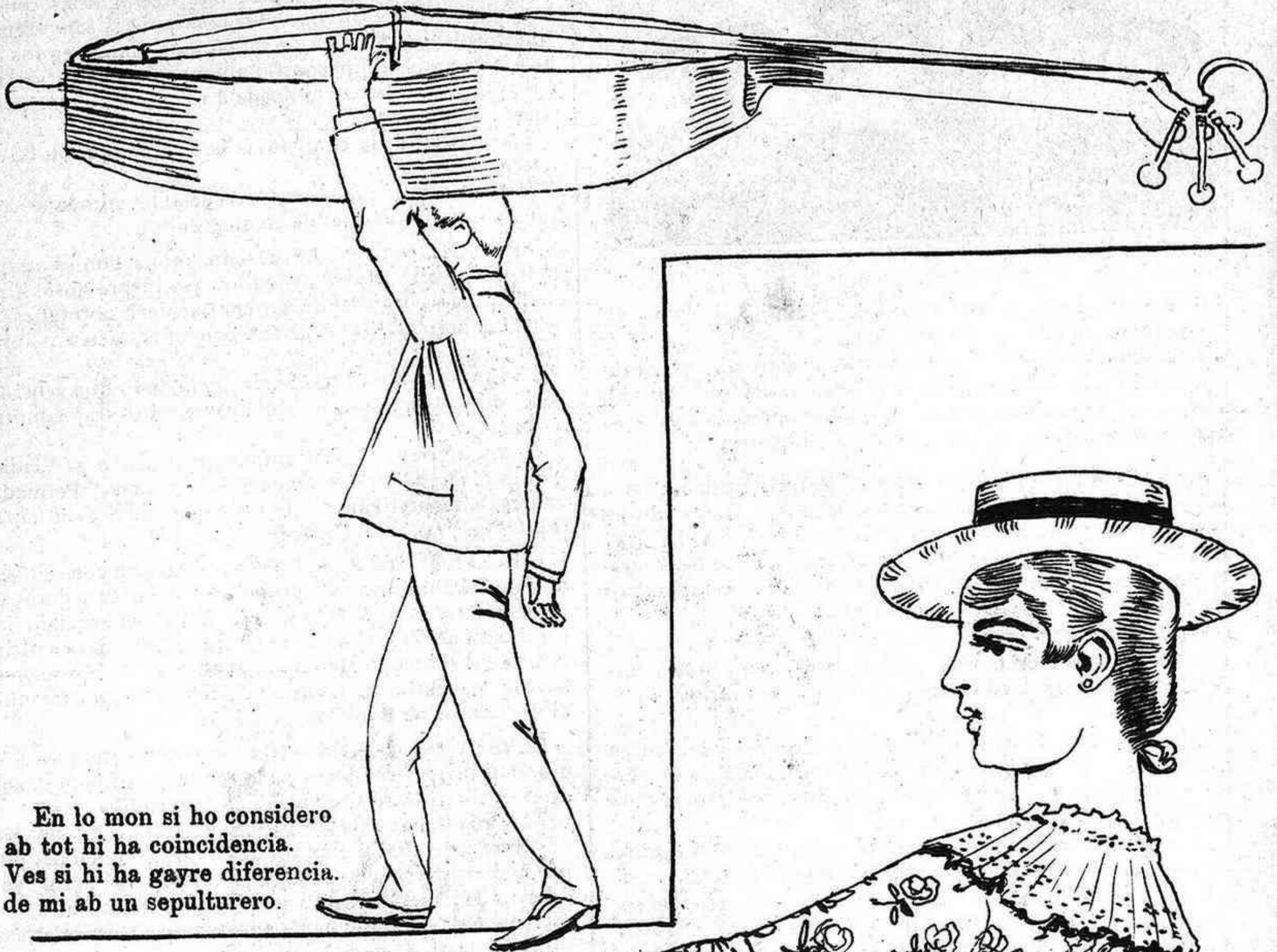
—Mireus que no podeu fer vida marital més que ab aquesta.

—No tinga por, contesta lo salvatge, á l'altra me la vaig menjar ahir per sopar.

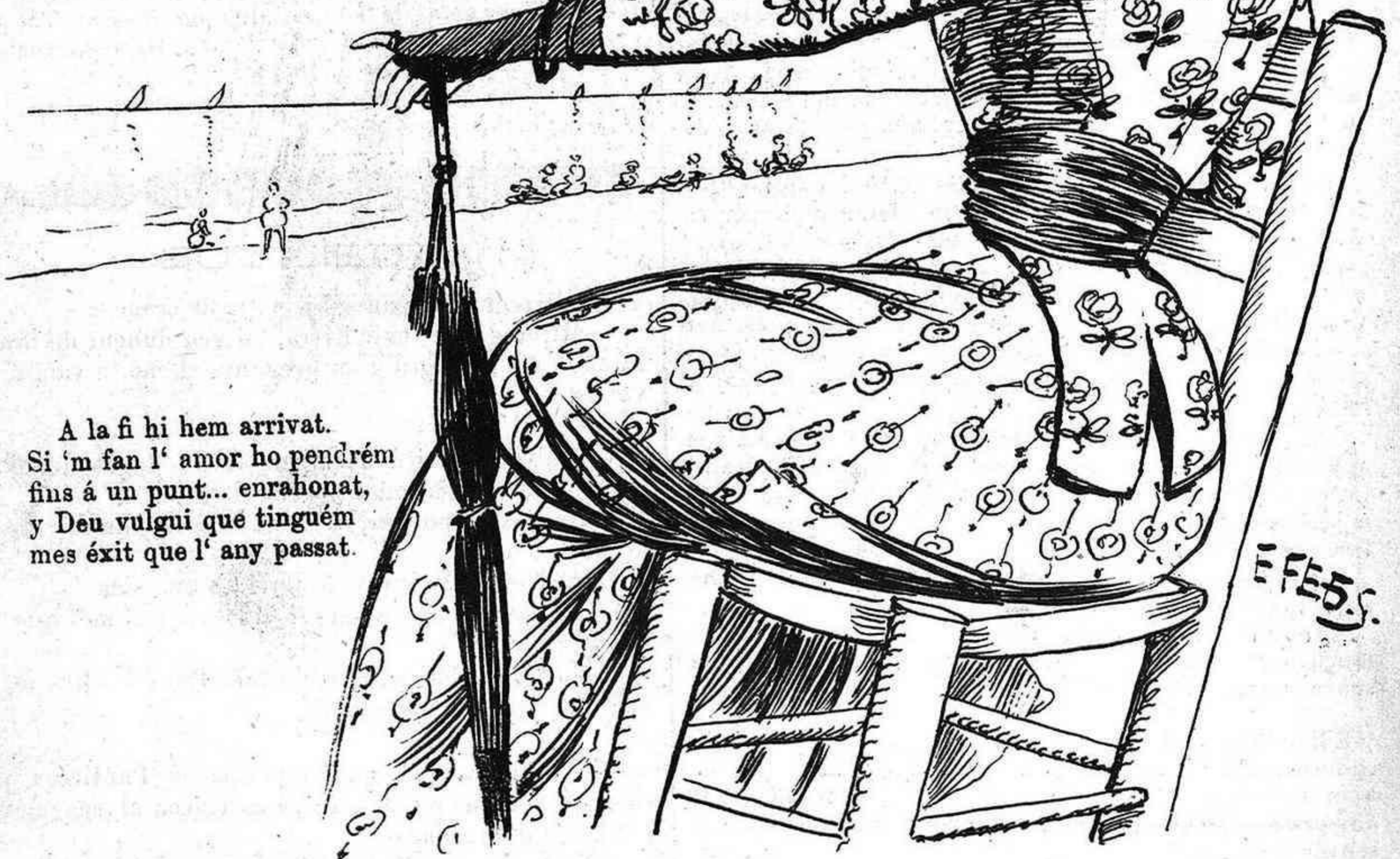
Un oncle molt rich qu' havia anat á Panticosa per curarse una tisis pulmonar, vá escriurer al seu nebot qu' havia d'heredarlo.

—No t'alarmis. M'ha dit lo metje del establiment que lo meu mal no te cura.

REFLEXIONS

En lo mon si ho considero
ab tot hi ha coincidencia.
Ves si hi ha gayre diferencia.
de mi ab un sepulturero.

A la fi hi hem arriuat.
Si 'm fan l' amor ho pendrém
fins á un punt... enrahonat,
y Deu vulgui que tinguém
mes éxit que l' any passat.

EFEBS

CURRIDOS

—Gachó!.. Mi nene!
—Guasona...
—¿Quien soy yo?
—La vida mia!
(Ara no més faltaria
que 'ns topessim ab la dona.)

D. Matías Lopez lo célebre xocolater madrilenyo diu que l'altre dia á París va estar en perill de morir per haberse desbocat lo caball del seu cotxe.

Allavoras si qu' haguera pogut dir:
¡Llástima! tan bon xocolate que feya.....

S' avisa als accionistas del Ferro-carril económic del Baix Ampurdá los dias destinats per pagar lo dividendo passiu que va anunciarse lo 29 Octubre últim.

¡Pobres accionistas!

Ya son ben be un exércit de classes passivas destinat á no passar may en actiu servey.

L' únich que pot consolarlos, es alló de que tant bon comerciant es el que guanya com el que pert.

Y qu' aviat tindrán *pendent*.

Diu qu' es casi segur que la companyia Trasatlántica, establirà en breu un servey mensual entre nostra ciutat y el Rio de la plata, destinanthi los vapors, Antonio Lopez, Cataluña y Ciudad de Santander.

¡Que també adelantarán passatjes?

A Russia han posat prés, per haber descubert que perteneixia al nihilisme, *nada menos* qu' al fill d' un general del Imperi.

No fa molt va ser també prés p' el mateix motiu un membre de la familia imperial.

Veyám si en aquest pas un dia haurán d' agafar per nihilista, al mateix Emperador.

Ja m' agradaria.

En un hospital de Bruselas un malalt epiléptic va degollar á tots sos companys que estaban en los llits de la seva sala.

Ja anava á fer igual en un altre departament quan va ser detingut; del contrari, fa dar de baixa á tot lo personal del establiment.

Lo Sultan de Marruecos ha fet decapitar á 50 súbdits del seu Imperi.

Potser també está atacat de epilepsia com lo malalt de Bruselas.

¡Bárbaro!

Durant la temporada próxima d' hivern actuará probablement en lo teatro Principal, una companyia d' ópera en la que hi figurarán los célebres artistas Massini y Borghi-Mamo.

Ho celebrém.

Diu que los passatjers de la línea de S. Juan de las Abadesas s' han queixat de las formas empleadas ab ells, per los empleats de dita via.

També s' han queixat varias vegadas los de la línea de Fransa de no haberhi llum en los cotxes de tercera, per passar los túnels.

Pero com s' ha de passar per lo qu' ells volen ó viatjar á peu, no hi ha mes remey que aguantar.

¿Oy, Sr. Planás?

¿Que no ho saben?

Las religiosas descalsas del carrer de la Mare de Deu á la fi s' han adonat de que vivian *quan malas companyias* y han determinat plegá 'l ram, ó mudar la entrada.

Ab aixó hi perdrán alguns sagristanets que no podran gosar de *bonas vistas* sino sortint de la *mansion cristiana*.

Are si que sense esser vist....

Perqué aílavoras per la por....

Kalakana, rey de las Illas Sandwich, inventor dels llonguets ab mantega y pernil, diu que no pot visitar per are l' Exposició de París perque ha de reunir fondos.

Lo rey Kalakana te trenta mil duros anuals de paga. Vint y nou mil mes dels que jo senyalaria de paga á tots los reys.

¡Mil duros l' any!... ¡Tira peixet!... No hi hauria poch candidats...

Jo 'n fora un.

Allá vá una noticia que corre com á verdadera, per mes que no 'n responém, pero que la creyém á puny clós.

Dels obrers que van á París subvencionats per estudiar los adelantos de sos respectius arts y oficis, diuhen si n' hi ha d' *apócrificos*, tant que ni els coneixen los seus colegas.

Rés... si acás es un modo com qualsevol altre per visitar París.

Sis naps y viatjes franchs...

¿Qui ho proporciona?

Encara lo Sr. Mellado no ha acabat de pendrer possessió de la arcaidía de Madrid, que ya se l' hi han presentat tres cents sócios á demanarli destinos.

Després dirán que á Madrid no mes hi ha ganduls...

Malas volensas.

Hem tingut lo gust de saludar, á son retorn de Ribas, en qual balneari ha estat una temporada, á nostre estimadissim amic D. Jaime Andreu, *ilustrat* directó de «El Suplemento».

Lo terror dels regidors d' ofici, lo célebre Mellado, actual arcaide de la Cort, tracta d' agregar á Madrid los pobles dels voltants.

Aqui del «Ki-ki-ri-ki»

Tant aqui com á Madrid
los alcaldes son molt *ganas*,
volen sempre al peix petit
tant aqui com á Madrid.

Srs. Administradors de Correus:

La queixa que férem la setmana passada respecte á paquets estraviats, aquesta setmana ha tocat lo torn á Vich.

¿A qui tocará la setmana entrant?

¡Vostés mateixos!

SONET

Recort ne tinch del temps que t' estimava,
y dels petons que sens descans te feya;
dels tendres aucellets que volar veyá,
dels ratos de plaher que no contava.

De las tranquilas horas que passava
en aquell lloch d' amor, hont sempre seya...
de lo que á cau d' orella, baix, te deya;
y d' aquells forts abraços que 't donava.

No passo, sens pensarhi, ni un sol dia:
¿Que si ho tinch present dius? oh! sí, m' aymada!
Ans qu' aixó, fins mon nom olvidaría.

Mes tampoch olvidar la bofetada
he pogut del teu pare quan tenia,
en mos brassos á tú y á ta criada.

RAMON BERTRAN.

SECCIO REGILIOSA

SANT DEL DIA.—Sant Ignaci, sereno de Valencia, assassinat per lo seu nebot Gregori Alonso. No mes tenia cinch punyaladas.

Valencia per aquestas cosas y l' arrós ab petxinas, se pinta sola.

Per xó, segons l' estadística, las demás provincias no li van gayre en darrera.

Rés, massa escolas y massa ben pagadas.

Oy noy?

QUARANTA HORAS.—D' angunia terrible, las están passant los habitants de Puigcercós (Lleyda), pus lo poble amenassa anarsen per escotilló despareixent de la superficie de la terra.

No es podría emplear lo diner qu' es gasta ab tiberis, en indemnisar als habitants de Puigcercós?

Si sigües per fé un arrós hi hauria diné... ab *holgura*.
Pero fé un nou Puigcercós?
jo crech qu' es més escabrós que trovar la quadratura.

SECCIO D' ESPECTACLES

TEATRO PUBLICIDAD.—1.er Lectura de l' última poesia de 'n Vico en el Eldorado.

2.ⁿ La belleza literaria en un acte de fé: *Lo ciclón de Granada*.

Aquí veurán "bosques á tierra," "objetos arrastrados por largos trechos," "doblegarse cañas á pesar de su debilidad," y otras frioleras.

Hi haurá una corda á cada butaca per agarrarse fort.

3.er La neula fa temps no representada: *Se le alcanza al menos zote*.

S' ha aplicat á aquest lapsus, la música que 's va tréurer expressament ja 'l primer día, del poema *Judas*.

4.^{rt} y últim. Estreno: *Quien siembra vientos...*

Com que de la companyia d' aquest teatro cobran poch actors, 's prega al públich que no miri prim.

A qualsevol hora.

CIRCO EQUESTRE MADRILENYO.—1.er Grans salts y jochs acróbatas per los artistas vestits de concejals, seguit de la pantomima titulada: *Ja 'ls tenim*, baix la direcció de D. Romero de la Bleda.

2.ⁿ Equilibris sobre una *Cassola* per uns Conjurats que ab tot y ser Conjurats cobran y 's diverteixen ab lo públich.

Intermedi.

En aquest intermedi se suicidarà un mestre d' estudi.

3.er Éspectacle pernográfich tant de moda en l' actualitat.

Es donará un quart de temps porque pujan sortir las senyoras.

4.^{rt} y últim. Lectura del programa del Círcol Catalá, escrit en castellá, per D. A. Piñol.

A las 13 en punt.

Nota.—Sabent que alguns empleats d' aquest Circo Equestre madrilenyo, cobravan cinch y sis destinos cada un y encara no venían, se 'ls ha renyat.

EFEMÉRIDES

1744.—Un cansalader de Vich, adopta los budells de burro per fer llangonissas. Desde llavors may més han faltat budells que tant escassejavan.

1802.—Invenció de las baldufas de punta inglesa.

NOTICIAS MARITIMAS

Lo vapor *Olé-Olá* capitá *Tuulell* ja ha sortit del Astillero de Villafranca, reparadas las averias. Ara está llimpiant los fondos en el *dique* de La Garriga y passará á aquest port á reanudar sos acostumats viatjes.

S' avisa als magatséms de comestibles y bebestibles perque fássin acopi de tot.

Lo vapor porta un lastre de botellas vuidas de Rubinat y Sedlitz Ch. Chauteand á la ordre de F. P.

Consignataris: Justin, Martin y C.^a

La tripulació de la fragata *Nápol*s abordada per lo crucero "*Sentit comú*", en lo canal dels Tallers, s' ha refugiat en Parques y Passeijos en horas extraviadas en hont fa las sevas contratacions.

Los fabricants d' *ulleras* pensan entaular recurs d' alssada.

OBRAS DRAMÁTICAS

D. Anton Ferrer y Codina

que 's trovarán de venta en la Administració.

DRAMAS EN 3 Ó MES ACTES Á 2 PESSETAS EXEMPLAR

Las Reliquias d' una mare	La Casa payral
Lo gat de mar	Un manresá de l' any vuit
Un gefe de la coronela	Lo punyal d' or
Lo Pajés de l' Ampurdá	Otger

PESSAS EN UN ACTE; Á 1 PESSETA EXEMPLAR

Peró	Remeys per fora	Celos d' un rey
Aucells d' América	Palos y á casa	Lo Repartidor
La perla de Badal. ^a	Castor y Polux	Recuerdo Eterno
Las Carolinas	Los dos barbers	Suicidio sombrero
Pare y Padri	Un cop de telas	Aucells de paper

S' enviarán á fora acompanyant los *pedidos* en sellos de correo.

CORRESPONDENCIA

M Ribot.—Agrahintli, estimat amich. - Quimet Vinyas.—Serveixis enviar un duplicat del article, y si pot, pórtil personalment, que 'ns daria feina en buscar l' original.—Ll. Salvador. Si pot passar li agrahirém.—Sagasta Petit. Alló ni son sonets ni vá.—S. Fábrega Casanova. - Lloret de Reus. Van descuidarse las soluciones.—Marangi. La xarada es massa llarga.—Senefelder. Anirá. Procuri escriurer que demostra condicions.—Fandilleta. La xarada massa llarga. Los epigramas no van.—Aprenent Forner. No val lo copiar, ¿que no te inventiva?

Anirá algun treball de N. Alias, Prat; Gav. Rum Rum, E. Sala, Llumanaera, Casals. Dos tipos, Ramon Font, B. R. T. T. T. Sis Octubre, D. Bartrina, Sorsono, Quim Gelsals.

Lo demás no serveix.

NOTA IMPORTANT: Aquesta Redacció no acceptará cap mes treball que, á mes del pseudonim, no s' acompanyi lo nom verdader del autor y son domicili.

ALTRE. No 's recullirá cap carta detinguda en correus per falta de franqueix.

—Si jo also un relotje, y m' hi esposat, y he tingut la meva feyna, y ja es men; y vé la justicia y me l'pren..., ¿qui es el lladre?

SECCIO DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

A mon amich Marangi.

Quant l' Staramsa vá fé
fa temps aquella xarada,
sols per aquella vegada
no li vaig volguer dir ré.

Per lo tant te tinch que dí,
que aquella hermosa florista,
que dius tú que 'ls cors conquista
lo séu me té dat á mi.

Tres má jo vaig demaná
y Jos la va concedí.
Podeu, donchs, aná á dormí
puig no us hi podreu casá.

Y ja es inútil del tot
d' anarli més al darrera;
que sent ma hu-segón-tercera,
ja rés d' ella lograns pot.

Y tú, no 'n vulguis parlá
puig cap ventatja t' otorga,
Adeu; te besa la má
ton amich

JAPET DE L' ORGA.

MUDANSA

Are que guanyo bon tot,
me faré bons tips de tot,
que no 'n menjo de tant tot,
sino quant ma muller lo tot.

T. T. T.

ANAGRAMA

Total, m' han donat un ral
per que 'l dongui á la Total.

K. Novas del K. STELL.

TRENCA CAPS

'T DARÉ LA TRALLA

Formar ab aquestas llettras lo nom d'
un drama catalá.

A. BANÚS.

QUADRAT NUMÉRICH

.
.
.
.
.

Sustituir los punts en números, de
modo: que sumat vertical y horizontal
y sense haberhi cap número repetit en
cada ratlla, dongui el resultat 26

M. SANSAR. Y C.^a

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8—A tolas las casas ni han
3 2 1 3 2 7 2—Pels carrers ne corran
1 4 3 6 7 2—Certs vells en teneu
2 7 6 3 2—Nom de dona
3 4 5 2— » »
3 2 1—'Ls ganduls en fan
5 2—Nota musical
5—Consonant
8 6—Nota musical
3 6 3—Hu fant los aucells.
3 6 3 2—Nom de dona
3 2 4 5 8—Ni ha molts que hu son
8 6 7 6 2 8—Ni han en tots los horts
8 6 7 3 4 1 2—Tots en tenim
8 4 8 3 6 3 4 3—En los catedràtichs

MANEL MICO MACO

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada.—*Rie-re-ta.*

II. —*Tin-té.*

Mudansa.—*Ball-Gall-Mall-Tall Gall.*

Trenca-caps.—*Manresa.*

Proema.— $28 + 7 = 35$

$42 - 7 = 35$

$5 \times 7 = 35$

$245 : 7 = 35$

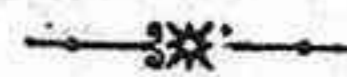
320

Ters de sílbas.—*Levita-Vicari-Tarima*

Geroglífich.—*Una arroba te deu mil grams*

LA TOMASA

PERIÓDIC FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

Preus de suscripció:

- Espanya y Portugal, trimestre. 1'50 ptas
Cuba y Puerto Rico id. 2 "
xtraenger id. 2'50 "

NOTA.—Tota reclamació podrá diri-
girse á la Administració y Redacció de l
periódich, carrer de Sant Pau, n.º 56.
LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Pau, 56.—Barña